

za „Głos Narodu“ wynosi w Krakowie: miesięcznie kor. 2.—. Za odroczenie do mieszkania dopłaca się 40 hal. miesięcznie.

Adres Redakcji i Administracji: róg ul. św. Krzyża i Mikołajskiej 1. 7.

Telefon Nr. 190.

GŁOS NARODU

DZIENNIK POLITYCZNY, ZAŁOŻONY W ROKU 1893 PRZEZ JÓZEFA ROGOSZA.

REDAKTOR NACZELNY: Dr. ANTONI BEAUPRE.

za „Głos Narodu“ wynosi za przewioz: miesięcznie kor. 2-70. W państwie niemieckim kwartalnie: 16 koron. W innych państwach kwartalnie koron 12.—.

Numer pojedynczy zwykły 12 hal
Numer niedzielny ilustrowany 16 h.

Ogłoszenia (inseraty) przyjmuje upoważniony przedsiębiorca tego działu p. Władzisław Strykowski w biurze inseratowym „Głosu Narodu“ róg ul. św. Krzyża i Mikołajskiej 1. 7. Od miejsca wiersza drobnym pismem (petit) za pierwszy raz 16 halerszy, — za każdy następny raz 12 halerszy. — Nadesłane po 60 halerszy, od wiersza za każdy raz. — Ślubury mikrologi etc. wiersz 80 hal. Zamiejscowe ogłoszenia przyjmuje we Lwowie S. Sokółowski, pasaż Hausmanna, w Wiedniu Hassenstein & Vegler (także w Hamburgu, Frankfurcie nad Menem, Berlinie, Lipsku, Wrocławiu). — M. Opalik, B. Mosse, M. Dukas, H. Schalek, w Paryżu C. Adam rue de Varenne 88.

Nr. 83

Kraków, Środa dnia 23 Marca 1904.

Rok XII.

Rząd i ugoda.

Rada państwa kończy swoje obrady (?), tak samo jak je rozpoczęła, w grubej atmosferze obstrukcyjnej. A jednak trudno oprzeć się wrażeniu, że położenie nie jest tak rozpaczliwe jak się na zewnątrz wydaje, że nadzieja lepszego zwrotu należy do dziedziny prawdopodobieństw i że pośrednictwo, podjęte przez Koło polskie nie będzie zupełnie bezskuteczne. Do tego mniemania uprawnia między innymi bardzo sympatyczne przyjęcie wiadomości o rokowaniach przez ogół czeski, a także lekkie wahanie, które można zauważyć w szeregach niemieckich. Społeczeństwo czeskie jest znużone, a wśród Niemców zaczyna brać górę rozsądne zapatrywanie, że dalszy czynny opór przeciwko słusznym żądaniom Czechów, podkopuje ich wpływy i ich przyszłość. Jeżeli trudno oczekiwać, aby niemieccy politycy do tego stopnia przejęli się poczuciem słuszności i zrozumieniem ogólnych państwowych interesów, iżby wyraźnie i otwarcie uznali uprawienie czeskich postulatów. To wolno przypuszczać, że ograniczą się do biertnej opozycji i łatwo się pogodzą z faktami dokonanymi.

I tu właśnie otwiera się wdzięczne pole dla rządu, który ma teraz w ręku klucz sytuacji. Od jego śmiałej inicjatywy i energicznego działania, zależy cała przyszłość, bo tylko rząd może i nie potrzebuje liczyć się z tymi względami egoistycznymi, które są do pewnego stopnia rozstrzygające, dla posłów drżących, przed zaprzysiężaniem popularności.

Jeżeli dr Körber zechce i zdoła przełamać opór jednych, złagodzić zawziętość drugich, — jeżeli silnie poprze Koło polskie w jego pojednawczej akcji, jeżeli stworzy przynajmniej stałą podstawę czesko-niemieckiej ugody, — usunie przedewszystkiem podejrzenie, że mu nic nie zależy na uzdrowieniu parlamentu, i będzie mógł sobie powiedzieć, że dokonał pięknego dzieła...

Wybór delegacji.

Nasz korespondent wiedeński (Mm.) pisze:

Prezydium Koła polskiego oświadczyło się przeciwko wyborowi delegatów wspólnych przed Świątami Wielkiejnocy.

Kierownicy Koła kierowali się tutaj dwoma pobudkami. Przedewszystkiem poszli za radą ministra spraw zagranicznych Agenora Goluchowskiego. — Hr Goluchowski oświadczył przedstawicielom Koła, że sytuacja międzynarodowa jest zupełnie spokojna. Nie zatem nie zmusza Rady państwa do pospieszenia się z wyborem delegatów.

Powtórnie, przedstawiciele Koła chcieli mieć rękojmię, że po Wielkiejnocy zbierze się Rada państwa celem przeprowadzenia reformy regulaminu i dalszego prowadzenia układów czesko-niemieckich.

W odpowiedzi na to postanowienie Koła polskiego Niemcy puścili pogłoskę po Izbie poselskiej, że nastąpi w przeciągu trzech dni rozwiązanie tejże Izby. Jest to pogłoska niedorzeczna. Przedewszystkiem rozwiązanie Izby uniemożliwiłoby zebranie się delegacji w maju. — Jak długo nie ma Rady państwa, tak długo nie ma delegacji. Powtórnie, rozwiązanie Izby poselskiej przemazałoby całą pracę komisji słowej, pracę, która wypadła ku wielkiemu zadowoleniu rządu. Kto wie nawet, czy nowa komisja celna zdołałaby i zechciała stosować się do woli rządu.

Posiedzenie poniedziałkowe było na korzyść niezbyt chętnie ożywione, miejscami burzliwe, lecz wszystkie pogłoski, te albo łane, są fałszywe. Faktem jest tylko, że Koło polskie nie pozwoliło wybrać delegatów.

Krynica i jej potrzeby.

Memoriał ks. Pastora w sprawie Krynicy. — Wydatki i dochody tego zdrojowiska. — Dodatki drożdżniane.

Nasz korespondent wiedeński (Mm.) pisze:

Przed posiedzeniem Izby poselskiej w poniedziałek Koło polskie znowu odbyło naradę w sprawie piekących potrzeb kraju. Z podniesionych żądań najważniejszą była sprawa Krynicy.

Krynica i potrzeba reform.

Ks. Pastor przedstawił stosunki opłakane zdrojowiska Krynicy. Rząd jako właściciel ciągnie jedynie zyski, nie myśląc o nakładach, które zapewniłyby kuracjom wygodę, a samemu zdrojowisku możliwość dalszego rozwoju. Na dowód przytocza ks. Pastor następujące daty autentyczne co do dochodów i wydatków, jakie rząd ciągnął z Krynicy:

Na rok 1900 dochód wynosił 178.398 kor. 19 h.
" " 1901 " " 136.160 kor. 96 h.
" " 1902 " " 195.191 kor. 42 h.

Widzimy zatem, że dochód stale z roku na rok rośnie. Zjawisko odwrotne oglądamy na punkcie rozchodów. Owe rozchody czyli wydatki, jakie rząd robi na Krynice, stale maleją.

Na rok 1900 wydatki wynosiły 117.573 k. 42 h.
" " 1901 " " 114.428 k. 08 h.
" " 1902 " " 115.350 k. —

Z owych liczb wynika, że w 1902 r. rząd wyciągnął z Krynicy niemal 80.000 koron.

W dalszym ciągu ks. Pastor oświadczył, że w Krynicy brakuje łazienek, kuracjomuszą czekać tygodniami na kąpiele mimo to, iż wodę Słotwińska możnaby sprowadzać wodociągami. Należy zbudować jak najszybciej nowe łazienki kąpielowe i borowinowe. Tak samo i zakład hydropatyczny należałoby podnieść.

Dodatki drożdżniane.

Poseł Stwiertnia podniósł potrzebę podwyższenia dodatku aktywnego dla urzędników w Stanisławowie. Drożdżna w tem mieście tak wzrasta, że obecna płaca zupełnie nie wystarcza. Minister dr Piętaś sądzi, że najlepiej byłoby, gdyby urzędnicy wystosowali petycję wprost do ministerjum skarbu. W odpowiedzi na to poseł Królikowski przypomniał, że imieniem urzędników w Przemyślu już robił starania w ministerjum skarbu; mimo to owe starania nie odniosły skutku. Urzędnicy w Przemyślu znajdują się w jeszcze trudniejszych warunkach, niż urzędnicy w Stanisławowie. Przemyśl jako twierdza, pełna wojska, należy do najdroższych miast w Austrii.

Poparł wywody posła Stwiertnia i Królikowskiego poseł Petelenz, poczem ich wnioski uchwaliłono.

Korespondencja.

PARYŻ 19 marca.

Ostatnie dni rządów Combesa. — Dawna swolennicy, dziś wrogowie. — Apetyt Milleranda na tę ministertalną. — Niudata interpelacja. — Nicco o karnawale paryskim i jego upadku. — Królowa karnawału.

Ministerjum Combes'a zaczyna powoli Francuzów nudzić. Objawiający spuściznę po Waldeck-Ronsseau, już od kilku lat pędzi ono awanturniczy żywot, stanowiąc za długi dla francuskiego temperamentu, żadnego ustawicznej rozmaitości. W powietrzu wisi burza, zaostrzają się apetyty niezliczonych kandydatów na teki ministerjalne, którzy już nie mogą się doczekać chwili utworzenia nowego gabinetu. Przeciw ministerjum idą łąką nietylko nacjonalisci i stronnictwa katolickie lub umiarkowane, własni jego zwolennicy, t. zw. biok republikańsko-radyczny zaczyna p. Combesowi stawiać się niewygodnym. Zda-

wało się, że ta koalicja radykalnych żywiołów rozpadnie się już po pominięciu Jauresa przy wyborach do prezydium Izby. Ale do katastrofy nie doszło. Obecnie grozi burza z powodu przedłożenia rządowego o zupełnem zniesieniu nauki, udzielanej przez kongregacje. Opozycja katolicko-narodowa poznała wprawdzie, że nie posiada dość sił, aby przedłożenie obalić. Dlatego wniosła do dziesiąciu paragrafów przedłożenia tyle poprawek i wniosków przeciwnych, że może sprawa odwleczce się w nieskończoność. Rzeczywiście żywiołom umiarkowanym przysłała pomoc zupełnie nieoczekiwana. Najpierw p. Leygues, były minister oświaty w gabinecie Waldecka, wniósł wykluczenie z kompleksu przedłożenia szkół w kolonjach. Rząd jako popularna musiał się na to zgodzić. Następnie Caillaux, także minister z gabinetu Waldecka, przeprowadził (jak to już donosiłem w ostatnim liście) przedłużenie terminu znoszenia szkół zakonnych z pięciu na dziesięć lat.

Ale nagły sukces spotkał stronnictwa umiarkowane ze strony, z której najmniej spodziewać by go się można. Oto przeciw gabinetowi wystąpił jego niegdyś wielki zwolennik p. Millerand. Trzeba dobrze zrozumieć pobudki tego czynu. Millerand nie jest bynajmniej socjalistą, ideowcem, trzymał się partii socjalistycznej dla kariery, dla tem pewniejszego wypłynięcia na wierzch. W tej walce o powodzenie powięła mu się noga, postępowaniem swoim zraził sobie partję i doczekał się, że go z niej wykluczono. Ale Millerand jest zawsze jeszcze człowiekiem wpływowym, ma za sobą wielką część robotników wdzięcznych mu za rzeczywiste lub przynajmniej pozorne socjalne polityczne usiłowania. Millerand wie o tem i w popularny dzwon uderzył domagając się na czwartkowym posiedzeniu odpowiedzi od rządu, kiedy nareszcie załatwiona będzie sprawa zabezpieczenia robotników na starość. Millerand nie jest mowcą działającym przez porywający zapał, posiada jednak dar wymowy i przekonywa zimną, nieubłaganą sofistyczną argumentacją. To też kto wie, czy zarzuty które postawił, że „rząd zahypnotyzowany walką z kongregacjami zaniedbuje dzieło socjalnej opieki nad robotnikami“, kto wie czy te zarzuty nie byłyby ciosem śmiertelnym dla gabinetu, gdyby tenże nie miał w zapasie gotowego a silnego argumentu, że Millerand sam będąc przez trzy lata ministrem w gabinecie Waldecka nie dla tej sprawy nie zrobił. Rząd uzyskał wprawdzie większość dziewiętnastu głosów, ale opozycja pociesza się tem, że takie zwycięstwo bynajmniej świetnem nie jest, że większości dość sięcin do dwudziestu głosów, którymi gabinet w ostatnich czasach rozporządza znamioną bliski koniec jego regime.

Przejdźmy do czegoś weselszego. Sama pora powinnaby do tego usposabiać. W Paryżu wro jeszcze życie karnawałowe, przedłużające się tu, jak wiadomo, niemal do Świąt Wielkanocnych. Karnawał paryski, ten uliczny karnawał, cieszy się, jak zresztą wszystko co paryskie, znaczną sławą na świecie. Może kiedyś na nią zasługował, ale dziś stracił niemal zupełnie swoją świetność. Pochody, jakie widzi się na ulicach paryskich nie dorównują wcale ani karnawałowym zabawom nicejskim, ani nawet obchodom w Moguncji i Kolonji. Powód jest bardzo prosty. W Nicei i w niemieckich miastach bogaci obywateli i muncypalność ruszają szkatułką dla uświetnienia obchodu, a artyści oddają swoją pracę i pomysłowość w usługi zabawy i humoru. Paryskiego karnawału nie urządza ani miasto, ani bogate mieszczaństwo. Żaden milioner nie otworzy kieszoni, żaden z artystów nie dostarczy rysunku i wogóle żaden bogaty lub wykształcony człowiek nie troszczy się o ten karnawał. Troskę tę zostawia się przekupkom i praczkom, które ani pieniędzy, ani wiele smaku nie posiadają. One wymyślają aktualne tytuły dla wozów pokazywanych w pochodzie, ale cały do-

